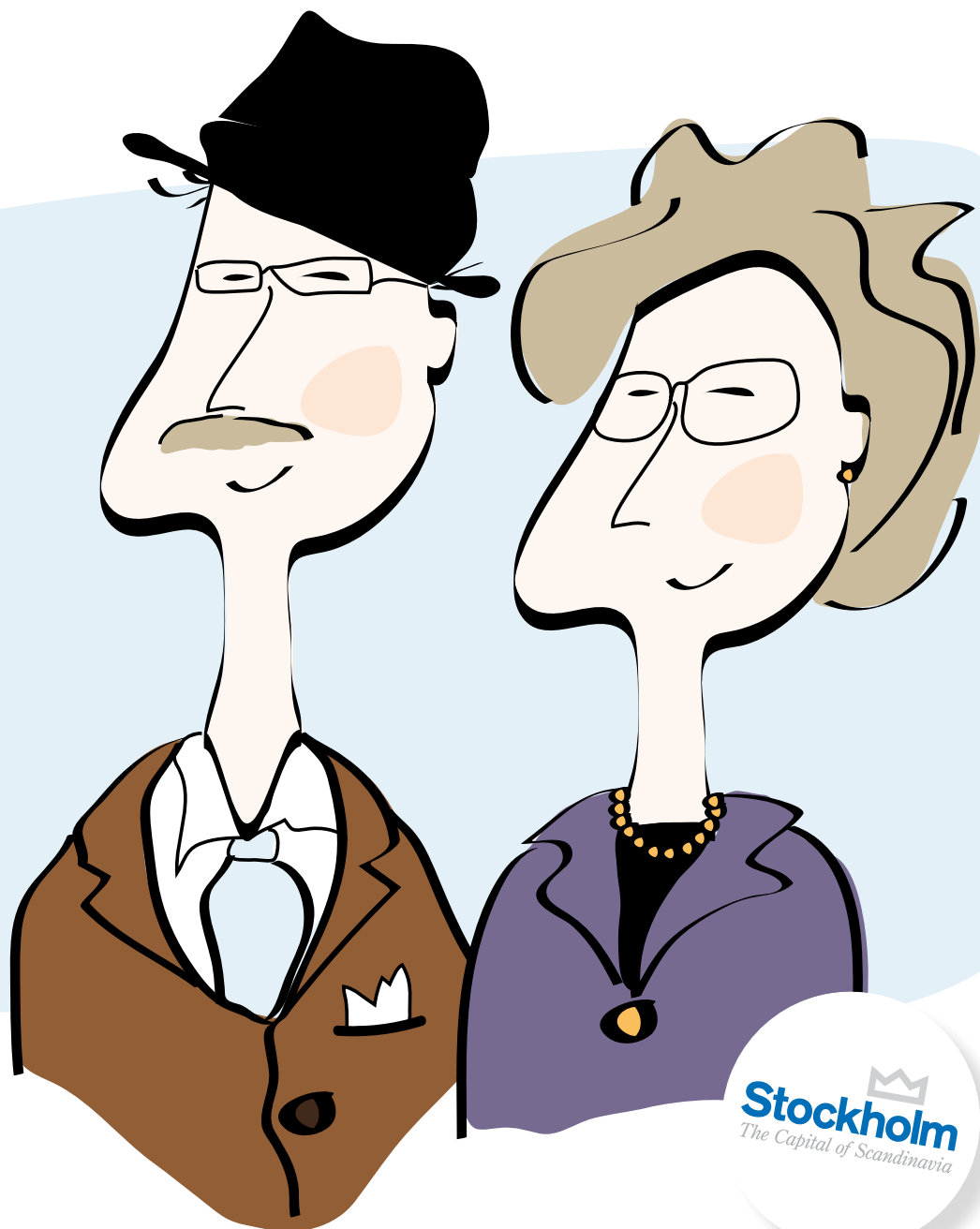

ÖKA TRYGGHETEN

– minska utsattheten för brott

RÅD OCH TIPS FÖR ÄLDRE

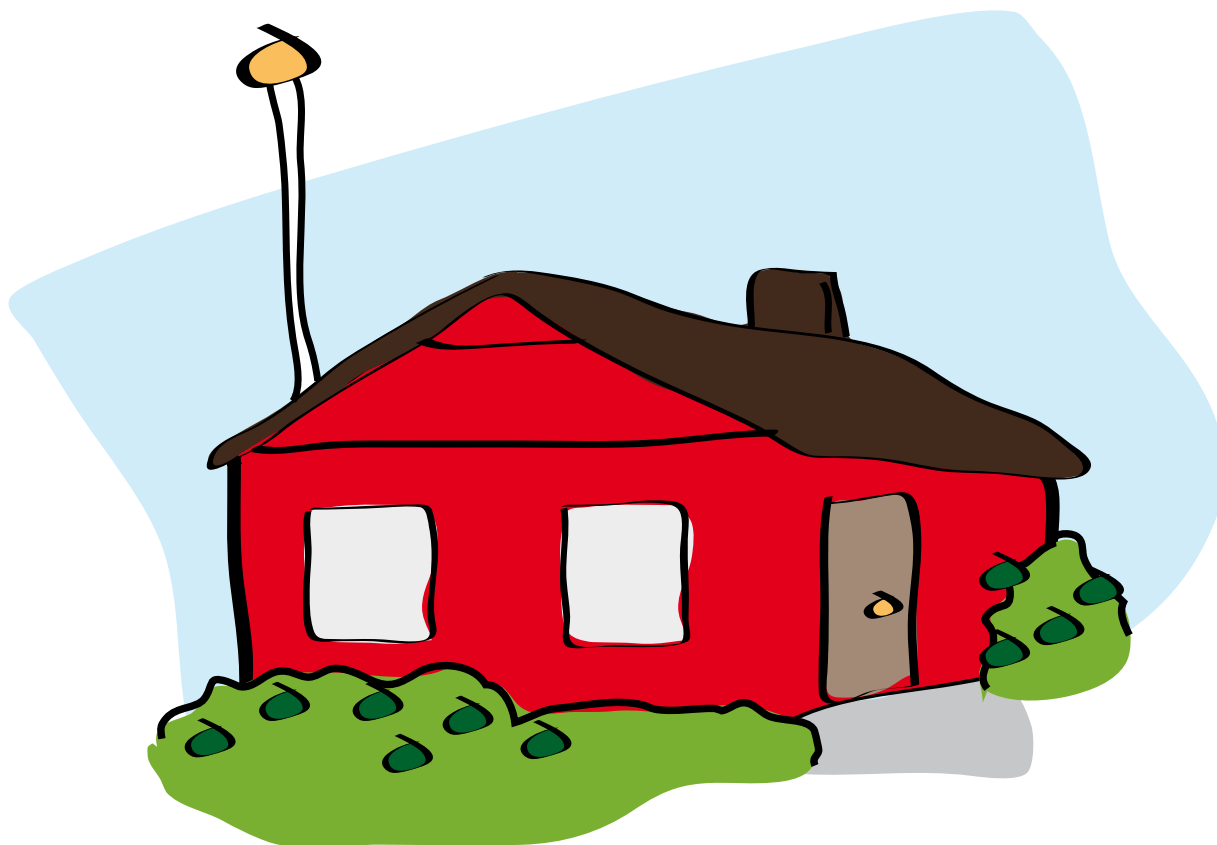
Personer över 65 år tillhör den grupp i den vuxna befolkningen som är minst utsatt för våld, hot om våld, stöld eller skadegörelse. Inte desto mindre förekommer brott mot äldre, som leder till otrygghet. Vanligast är stölder som utförs av personer som låtsas vilja hjälpa till på något sätt. Men våld mot äldre förekommer också. Denna skrift innehåller några förslag på hur man kan minska risken för att bli utsatt för brott, och vad du kan göra om du trots alla försiktighetsåtgärder har utsatts för brott.

De vanligaste åldringsbrotten är fickstöld, väskryckning och stöld i bostaden. Med åldringsbrott menas ”stöld utan inbrott där tjuven utnyttjat den äldres eventuella svaghet eller nedsatta motståndskraft på grund av hög ålder”. Det är viktigt att tänka på att de som utför dessa brott är i alla åldrar, både kvinnor och män, som ofta ger ett mycket trevligt och hederligt intryck – just med syfte att vilseleda den äldre genom att t ex erbjuda sin ”hjälp”.

OM DU BOR I VILLA ELLER RADHUS

- Tala om för grannen när du reser bort. Be grannen flytta på saker i trädgården så att det ser ut som om du varit hemma.
- Anlita bara hantverkare med F-skattsedel och goda referenser.
- Lämna inte verktyg och stegar framme.
- Teckna skriftliga avtal om vad som ska utföras av hantverkaren och vad det kostar.
- Använd sensorer eller timer till ytterbelysningen.

Det finns många enkla åtgärder som ökar säkerheten i ditt hem – både när du är hemma och när du är bortrest. Kontrollera också företag, exempelvis hantverkare, innan du anlitar dem.

INOMHUS

- Ha låsbleck och tittöga i ytterdörren, i lämplig höjd om du är rullstolsanvändare. Anlita ett företag med gott anseende för detta arbete. Se också gärna till att du inte är ensam hemma när installationen sker!
- Om någon okänd ringer på dörren – öppna bara den springa som låsblecken medger och begär legitimation innan du öppnar helt. Om främlingar ber att få låna telefon eller ett glas vatten, släpp inte in dem!
- Sätt lås på balkong- och terrassdörrar om du bor på bottenvåningen, samt även på fönster.
- Ha alltid dörren låst.
- Förvara inte stora summor hemma och lås in dina smycken. Använd helst bankfack.
- Lås extralåset när du går ut, men inte när du är hemma.
- Lägg aldrig din handväska eller plånbok i hallen.
- Gör en inventarieförteckning på dina värdesaker eller fotografera dem.
- Fastighetsägaren bör ha meddelat innan om en hantverkare behöver komma in i din lägenhet.
- Hemtjänsten och hemsjukvården bör meddela i förväg vilken tid de kommer hem till dig.
- Be dina vänner ringa innan de kommer på besök – och bestäm tid.
- Sköt dina betalningar via bank- eller plusgiro eller via internet.
- ”Låna” inte ut ditt bankomatkort eller kreditkort till personal eller någon granne.
- Lämna inte ut ditt kontonummer eller din kod till någon som påstår sig ringa från en bank eller liknande. Bankerna har inte sådana rutiner vid kundkontakten.

Skriv inte på någonting om du inte är säker på vad det innebär. Samma sak gäller telefonförsäljare: Gör inga köp eller avtal som du är osäker på, via telefon.

- Handla aldrig vid dörren – då visar du att du har pengar hemma.
- Lämna någon belysning och radion på när du går ut, så att det verkar som du är hemma.
- När du reser bort – kom överens med grannen att få brevlådan tömd.
- Gör uppehåll i tidningsprenumerationen och eftersänd posten om du är borta länge.
- Lämna inget meddelande på telefonen eller datorn om att du har rest bort och när du kommer hem.
- Var noga med att du får tillbaka rätt växel, t ex inte bara på en hundralapp om du har lämnat en femhundredalapp.
- Använd innerficka för plånboken, inte bakfickan.
- Ha inte både nycklar och pengar i handväskan.
- Ha glasögonen i fickan så att du inte behöver öppna väskan för att ta fram dem.
- Bär handväska med locket inåt och stängd, på tvären över bröstet.
- Lägg aldrig en väska med plånbok i en kundvagn eller på rullatorn.
- Var extra uppmärksam där det är mycket folk, som på bussen, tunnelbanan och i butikens kassakö.

UTOMHUS

- Tacka nej när någon okänd erbjuder sig att hjälpa till att bära påsar/väska/ rullator vid porten eller trappuppgången.
- Var diskret när du tar ut pengar i bankomat. Låt ingen obekant hjälpa dig.
- Visa inte dina pengar, visa inte koden, förvara inte koden i plånboken.
- Ha inte med dig mer pengar än nödvändigt när du går ut.
- Dela upp pengarna – förvara mindre summor på fler ställen.

Plånbokstjuvar försöker stjäla genom att distrahera dig. Vanligast är att en person distraherar dig medan en annan tar plånboken. Var extra uppmärksam när det är mycket folk, till exempel när du stiger av och på bussen eller står i kö till kassan.

NÄR ETT BROTT HAR SKETT

- Om du misstänker att det är en främling i din bostad – gå inte in utan ring polisen på 112.
- Försök att komma ihåg så mycket som möjligt så att du kan beskriva personerna och situationen för polisen.
- Gör polisanmälan på polisstation, telefon 114 14 eller på internet, www.polisen.se.
- Rör inte saker som gärningsmannen har tagit i. Polisen kanske hittar spår som kan leda till att gärningsmannen kan gripas.
- Om din plånbok är stulen – spärra snarast kreditkort och identitetshandlingar.
- Om du har blivit bedragen av en försäljare eller hantverkare – kontakta konsumentvägledare som finns i alla kommuner.

VÄSKRYCKNING

Med väskryckning menas att någon tar din väska i farten – antingen springande eller på cykel eller moped.

- Streta inte emot! Pengar ersätter inte en bruten lårbenshals eller krossade revben.

VID PÅGÅENDE BROTT, RING 112

DÄRFÖR SKA DU ANMÄLA ETT BROTT

- Det är en förutsättning för att brottet ska kunna klaras upp.
- Det är ofta ett krav för att du ska få ersättning från ditt försäkringsbolag.
- Det gör det lättare för dig att eventuellt få tillbaka stulna saker som polisen hittar.

HÄR KAN DU FÅ STÖD OCH RÅD

Polisens volontärer

Polisens volontärer är rekryterade och utbildade av polismyndigheten i brottsofferfrågor.

Behöver du stöd eller hjälp vid anmälningstillfället förmedlar polisen kontakt med en volontär.

Brottsofferjouren 0200-21 20 19

- Emotionellt stöd och praktiska råd.
- Hjälp med kontakter med myndigheter och försäkringsbolag.
- Stöd i samband med rättegång.
- Någon att tala med som förstår brottsoffrets situation.

Kvinnojouren

Skyddat boende för våldsutsatta kvinnor erbjuds av socialtjänstförvaltningen, frivilligorganisationer, privata företag och Ersta diakoni. Om du på grund av risk för våld hemma behöver skyddat boende – kontakta socialjouren på telefon 508 40 000.

BROTTSOFFERJOURN: 0200-21 20 19

HUR GÖR JAG EN ANMÄLAN?

Vid pågående brott

Om brottet är pågående, ring 112.

Vid brott som redan skett och andra icke akuta ärenden

Du kan anmäla brott på flera olika sätt:

- Ring Polisen, tel. 114 14.
- Besök närmaste polisstation.
- Anmäl via internet, www.polisen.se.

Du kan be om hjälp av någon du har förtroende för.

Ha dessa uppgifter tillgängliga

- Personnummer för den som gör anmälan.
- Personnummer för den som utsatts för brottet (målsägande).
- Målsägandes försäkringsbolag.
- Tillverkningsnummer, ramnummer, IMEI-nummer (på mobiltelefoner) eller liknande på det/de föremål som är stulet.
- Så exakt tid och plats för brottet som möjligt.

VID ICKE AKUTA ÄRENDEN, RING 114 14

VAD HÄNDER SEDAN?

Efter att Polisen har tagit emot din anmälan kallas du till förhör. Då är det viktigt att du berättar så utförligt som möjligt om vad som har hänt. Vilken form av hot, våld eller annat brott har du blivit utsatt för? Vet du av vem eller vilka? Har det pågått länge? Finns det vittnen?

Om du vill ha ersättning för skador till följd av ett brott bör du meddela det redan vid polisförhöret.

Hur gör jag om jag blivit skadad?

Om du blivit misshandlad, gå till en läkare för att få eventuella skador dokumenterade. Fotografier av skador skapar dels ett bra underlag för utfärdande av rättsintyg, dels en god möjlighet för åklagare att bevisa brottet. Fotografier bör tas av polis eller vårdpersonal.

Får jag ha någon med mig under ett polisförhör?

Ja, du får ha med dig en vän under förhöret. Vid vissa brott har du även rätt till ett målsägandebiträde. (Det är du som i det här fallet är målsägande.) Målsägandebiträdet är oftast en jurist och ska ge dig stöd och hjälp under förundersökningen, vid en eventuell rättegång och vid krav på skadestånd. Detta stöd kostar inget för dig.

Om du blivit utsatt för våld är det viktigt att du söker vård och ser till att få skadorna dokumenterade. Det behövs för att du ska kunna få ersättning eller skadestånd.

VAD HÄNDER UNDER EN RÄTTEGÅNG?

När Polisens förundersökning är klar beslutar åklagaren om den som misstänks för brottet ska åtalas eller inte. Ett åtal leder till en muntlig förhandling i tingsrätten (rättegång). Där förhörs du, den som är åtalad och eventuella vittnen. Sedan gör domstolen sin bedömning och avkunnar domen. Om man inte är nöjd med tingsrättens dom kan den överklagas till hovrätten.

Vad är vittnesstöd?

Under rättegången kan du få hjälp av ett vittnesstöd. Det är en person som arbetar ideellt och som ger praktisk information och hjälp i samband med rättegången.

Måste jag prata svenska?

Nej, du har rätt att få hjälp av en tolk om du behöver, både under förundersökningen och under rättegången. Du får också använda tolk vid kontakt med andra myndigheter, till exempel socialtjänsten.

Om jag är hotad, kan jag få skydd?

Polisen bedömer risken för att du ska utsättas för brott igen. Syftet är att få fram ett underlag för att vidta skyddsåtgärder som ska förhindra upprepad brottslighet och allvarliga trakasserier. Skyddsåtgärderna är alltid anpassade efter individens specifika behov och kan bestå av allt från larm till olika kontaktpersoner. Den hotade kan också ansöka om spärrmarkering i Skattemyndighetens folkbokföringsregister. Spärrmarkering förhindrar utlämning av person- och adressuppgifter. Om man tvingas flytta till hemlig ort kan man också begära kvarskrivning, som innebär att man är bokförd på sin gamla adress och Skattemyndigheten förmedlar posten till bostaden.

Vid en rättegång kan du få hjälp av ett vittnesstöd. Du har också rätt att få tolkhjälp både under Polisens utredning och under rättegången.

POLISEN

Ring 112 om du vill att polisen ska komma omedelbart.

Ring 114 14 om du vill rådgöra eller om situationen inte är helt akut.

SPÄRRA

Hur man gör för att spärra bankböcker, kontokort med mera varierar mellan olika banker. Ring banken eller Polisen och fråga.

FÖRSÄKRINGAR

Ta reda på vilket försäkringsskydd du har. I första hand via din hemförsäkring.

STOCKHOLMS ÄLDRE- OCH HANDIKAPPJOUR

Ring 508 40 700 om du behöver omvårdnad snabbt.

ÄLDREOMBUDSMANNEN

Äldreombudsmannen är opartisk och fristående och kan ge råd och stöd i en utsatt situation. Ring 508 36 210 eller skicka e-post till aldreombudsmannen@aldre.stockholm.se.

ÄLDRE DIREKT

Till Äldre Direkt kan du vända dig med alla sorters frågor om äldreomsorgen i Stockholms stad. Ring 80 65 65.

MER TIPS OCH RÅD

Du kan få mer information och tips om säkerhet i vardagen via Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, www.msbmyndigheten.se, och från Skyddsnetet som är ett samarbete mellan ett flertal myndigheter och organisationer. Skyddsnetet hittar du på www.skyddsnetet.se.

Denna broschyr har hösten 2009 tagits fram av Äldreförvaltningen i Stockholms stad i samverkan med Polismyndigheten i Stockholms län, Brottsofferjouren, Micasa Fastigheter och pensionärsorganisationerna PRO, RPG, SPF, SPRF och SKPF. Den bygger på material från Göteborg 2005, Örebro 2006 och Kanada 2008.

ÄLDREFÖRVALTNINGEN

106 64 Stockholm
Tfn: 08-508 36 200

www.stockholm.se

Polisen

106 75 Stockholm
Tfn: 114 14

www.polisen.se